

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL NEUROCHIRURGINĖS PAGALBOS KOKYBĖS GERINIMO LIETUVOJE
2008–2010 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO**

2008 m. vasario 14 d. Nr. V-104
Vilnius

Atsižvelgdamas į Sveikatos apsaugos ministerijos kolegijos 2007 m. gruodžio 14 d. nutarimą Nr. 1/2:

1. Tvirtinu Neurochirurginės pagalbos kokybės gerinimo Lietuvoje 2008–2010 metų programą (pridedama).

2. Pripažįstu netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. birželio 27 d. įsakymą Nr. V-542 „Dėl Neurochirurginės ir neuroonkologinės pagalbos vaikams ir suaugusiesiems kokybės gerinimo Lietuvoje 2006–2010 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. [75-2888](#)).

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RIMVYDAS TURČINSKAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos
ministro 2008 m. vasario 14 d. įsakymu
Nr. V-104

**NEUROCHIRURGINĖS PAGALBOS KOKYBĖS GERINIMO
LIETUVOJE 2008–2010 METŲ PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Neurochirurgija yra viena iš sudėtingiausių medicinos sričių. Neurochirurgijos profilio susirgimų diagnostikai ir gydymui naudojamos naujausios ir pažangiausios diagnostikos technologijos bei moderniausi gydymo metodai. Neurochirurgijos pažanga neatsiejama nuo kitų medicinos sričių – radiologijos, neurologijos, anesteziologijos reanimatologijos ir kitų – pažangos.

2. Neurochirurginės pagalbos kokybės gerinimo Lietuvoje 2008–2010 metų programa (toliau – Programa) skirta neurochirurgijos paslaugų kokybės gerinimui, t.y. neurochirurgijos pagalbą teikiančių institucijų materialinės bazės gerinimas, gydytojų neurochirurgų kvalifikacijos kėlimas, metodinių rekomendacijų parengimas ir taikymas bei neurochirurgijos paslaugų kokybės rodiklių nustatymas, taikymas ir stebėseną.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

3. Lietuvos sveikatos informacijos centro (toliau – LSIC) duomenimis, neurochirurgijos pagalba Lietuvos gyventojams teikiama penkiuose didžiuosiuose miestuose: Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Panevėžyje. Tokių tolygų neurochirurgijos pagalbą teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų išsidėstymą lemia pakankamas gydytojų neurochirurgų skaičius (1 priedas).

4. LSIC duomenimis šalyje suteiktų stacionariųjų neurochirurginių paslaugų skaičius per pastaruosius 3 metus nežymiai didėja (2 priedas).

5. Lietuvoje atliekamos visos šiuolaikinės neurochirurgijos operacijos, tačiau dėl nepakankamo techninio aprūpinimo tokioms operacijoms reikalingais instrumentais ir medicinos prietaisais sudėtingesniais atvejais kyla pavojus pacientų saugai, didėja komplikacijų rizika ir mažėja galimybės pasiekti tinkamų gydymo rezultatų.

6. Iki šiol Lietuvoje kiekviena asmens sveikatos priežiūros įstaiga, teikianti neurochirurgijos profilio paslaugas, atlieka artimųjų ir tolimųjų gydymo rezultatų analizę, tačiau šalies mastu tokia analizė neatliekama. LSIC renka tik stacionaro veiklą apibūdinančius statistinius duomenis (3 priedas).

7. Lietuvoje nėra nustatytų rodiklių, kurie leistų objektyviai vertinti neurochirurgijos profilio paslaugų kokybę, pvz., LSIC duomenimis, bendras letališkumas šalies neurochirurgijos skyriuose svyruoja nuo 0,93 iki 9,75. Šis statistinis vidurkis nėra patikimas neurochirurgijos profilio paslaugų kokybės rodiklis, kadangi reanimacijos ir anesteziologijos skyriuose mirę neurochirurgijos pacientai apskaičiuojant į šį rodiklį nepatenka.

8. Nėra parengtų ir įdiegtų svarbiausių neurochirurgijos profilio susirgimų diagnostikos ir gydymo metodikų, todėl negalima objektyviai palyginti skirtingose asmens sveikatos priežiūros įstaigose pacientams teikiamų paslaugų kokybės. Tai apsunkina asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybę vertinančių ir paslaugų teikimą finansuojančių institucijų veiklą.

9. Pastaraisiais metais gerėja galvos ir nugaros smegenų susirgimų diagnostikos galimybės taikant kompiuterinės tomografijos, magnetinio branduolinio rezonanso, ultragarsinius tyrimus. Vis daugiau susirgimų diagnozuojama ankstyvos stadijos, tačiau pasitaiko atvejų, kai neurochirurgo konsultacijos pacientai siunčiami ligai jau įsigalėjus. Tai iš dalies paaiškinama tuo, kad įvairių profesinių kvalifikacijų gydytojai (šeimos gydytojai, neurologai ir kiti) yra nepakankamai informuoti apie šiuolaikinių neurochirurgijos gydymo metodų taikymo galimybes gydant daugelį neurochirurgijos profilio susirgimų.

III. PROBLEMOS AKTUALUMAS

10. Paskutiniaisiais dešimtmečiais padidėjusios nervų sistemos patologijos chirurginio gydymo galimybės, tikslus chirurginės intervencijos atlikimas bei gydymo rezultatai priklauso ne tik nuo gydytojo neurochirurgo parengimo ir kvalifikacijos, bet ir nuo neurochirurgijos ligų gydymo profilio paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros, operacinių įrengimo bei operacijų metu naudojamų instrumentų ir medicinos įrangos. Gerėjanti neurochirurgijos profilio susirgimų bei traumų tiksli ir laiku atlikta diagnostika daugiausia priklauso nuo naujausių šiuolaikinio mokslo laimėjimų ir naujų tyrimo metodų taikymo galimybių.

11. Tinkamas neurochirurgijos operacinių aprūpinimas reikiamais instrumentais ir medicinos prietaisais padeda tiksliau taikyti chirurginius veiksmus pakenkta smegenų sričiai, nepažeidžiant aplinkinių audinių ir užtikrinant sklandų pooperacinį laikotarpį be žymesnių liekamųjų nervų sistemos funkcijų pakenkimo reiškinių. Tokiu būdu sudaromos galimybės neurochirurginės operacijas atlikti saugiai be papildomos rizikos pacientui ir pasiekti geresnių artimųjų ir tolimųjų pooperacinių rezultatų.

12. Geresnė neurochirurgijos paslaugų kokybė siejama su Lietuvos gyventojų laikino nedarbingumo ir neįgalumo dėl neurochirurgijos profilio susirgimų mažėjimu.

IV. PROGRAMOS RYŠYS SU KITOMIS LIETUVOJE VYKDOMOMIS SVEIKATOS PROGRAMOMIS IR STRATEGIJOMIS

13. Ši Programa susijusi su tokiomis programomis ir strategijomis:

13.1. Valstybine traumatizmo profilaktikos 2000–2010 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. balandžio 14 d. nutarimu Nr. 423 (Žin., 2000, Nr. [32-903](#));

13.2. Greitosios medicinos pagalbos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos

sveikatos apsaugos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-324 (Žin., 2002, Nr. [76-3267](#); 2005, Nr. [146-5338](#));

13.3. Valstybės ilgalaikės raidos strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 (Žin., 2002, Nr. [113-5029](#));

13.4. Valstybinė vėžio profilaktikos ir kontrolės 2003–2010 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 10 d. nutarimu Nr. 1593 (Žin., 2003, Nr. [117-5348](#));

13.5. Galvos smegenų insulto profilaktikos ir kontrolės 2006–2008 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. V-454 (Žin., 2006, Nr. [83-3304](#));

13.6. Antrojo sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimo etapo strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 647 (Žin., 2006, Nr. [74-2827](#));

13.7. Radiologine pagalbos optimizavimo Lietuvoje 2006–2010 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-618 (Žin., 2006, Nr. [81-3222](#));

13.8. Sergamumo ir mirtingumo nuo pagrindinių neinfekcinių ligų mažinimo 2007–2013 metų programa, patvirtinta sveikatos apsaugos ministro 2007 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. V-799 (Žin., 2007, Nr. [106-4354](#)).

V. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

14. Programos tikslas – gerinti Lietuvoje teikiamų neurochirurgijos paslaugų kokybę.

15. Programos uždaviniai:

15.1. penkių didžiųjų Lietuvos miestų neurochirurgines paslaugas teikiančias asmens sveikatos priežiūros įstaigas (Kauno medicinos universiteto klinikas, Vilniaus universitetinę greitosios pagalbos ligoninę, Klaipėdos ligonines, teikiančias neurochirurgijos paslaugas, Šiaulių apskrities ligoninę, Panevėžio apskrities ligoninę) aprūpinti medicinos prietaisais bei įranga, kuri leidžia užtikrinti ankstyvąją neurochirurgijos profilio susirgimų ir traumų diagnostiką bei laiku ir tinkamą chirurginį gydymą;

15.2. nustatyti neurochirurgijos paslaugų kokybės vertinimo rodiklius, juos taikyti ir vykdyti kokybės rodiklių įgyvendinimo stebėseną Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigose, teikiančiose neurochirurgijos paslaugas;

15.3. parengti ir įdiegti svarbiausių neurochirurgijos profilio susirgimų bei traumų diagnostikos ir gydymo metodines rekomendacijas.

VI. LAUKIAMŲ REZULTATŲ

16. Daugiau neurochirurginių susirgimų bus diagnozuojami ir gydomi ligos pradžioje.

17. Geresni neurochirurginių operacijų rezultatai: mažesnis pooperacinių komplikacijų skaičius, mažesni neurologiniai defektai, trumpesnė laikino nedarbingumo trukmė ir išlikęs didesnis pacientų darbingumas, mažesnis susirgimų recidyvų skaičius.

18. Trumpesnė vidutinė pacientų gydymo trukmė neurochirurgijos profilio stacionaruose.

19. Parengta ir įgyvendinama neurochirurgijos paslaugų kokybės rodiklių vertinimo ir stebėsenos sistema.

VII. PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS IR KOORDINAVIMAS

20. Programos įgyvendinimą koordinuoja ir už jos įgyvendinimą atsako Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija.

21. Įgyvendinant Programą faktines lėšas paskirti didžiųjų Lietuvos miestų asmens

sveikatos priežiūros įstaigoms: Kauno medicinos universiteto klinikoms, Vilniaus universitetinei greitosios pagalbos ligoninei, Klaipėdos ligoninėms, teikiančioms neurochirurgijos paslaugas, Šiaulių apskrities ligoninei, Panevėžio apskrities ligoninei lėšas padalijant proporcingai pagal suteiktų paslaugų skaičių.

22. Šią programą planuojama įgyvendinti Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis. Galimi ir kiti finansavimo šaltiniai.

23. Programos įgyvendinimo priemonių planas bei preliminarus lėšų poreikis pateikiamas 4 priede.

Neurochirurginės pagalbos kokybės gerinimo
Lietuvoje 2008–2010 metų programos
1 priedas

GYDYTOJAI NEUROCHIRURGAI (2006 M.)

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Fizinių asmenų skaičius	Užimtų etatų skaičius	Iš jų ambulatorinėje grandyje
1.	Vilniaus Universiteto ligoninės Santariškių klinikos	0	0,75	0,75
2.	Vilniaus Universiteto vaikų ligoninė	0	1,0	0,0
3.	Vilniaus greitosios pagalbos universitetinė ligoninė	20	21,0	0,0
4.	Vilniaus m. Centro poliklinika	0	0,5	0,5
5.	Kauno medicinos universiteto klinikos	32	39,25	0,0
6.	Kauno Raudonojo Kryžiaus klinikinė ligoninė	1	0,25	0,0
7.	Kauno Dainavos poliklinika	0	0,5	0,5
8.	Klaipėdos apskrities ligoninė	3	3,0	0,0
9.	Klaipėdos universitetinė ligoninė	7	10,75	0,0
10.	Klaipėdos vaikų ligoninė	1	1,75	0,0
11.	Šiaulių apskrities ligoninė	6	6,75	0,75
12.	Pakruojo ligoninė	0	0,5	0,5
13.	Panevėžio apskrities ligoninė	5	8,25	0,75
14.	Utenos ligoninės	1	0,25	0,25

Duomenų šaltinis: Lietuvos sveikatos informacijos centras

**2006 METAIS SUTEIKTŲ NEUROCHIRURGIJOS PASLAUGŲ PASISKIRSTYMAS
PAGAL ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGAS**

1 lentelė

Eil. Nr.	Asmens sveikatos priežiūros įstaigos	II lygio paslaugos (iš viso)	II lygio paslaugos (operuoti pacientai)	III lygio paslaugos (iš viso)	III lygio paslaugos (operuoti pacientai)
1.	Vilniaus greitosios pagalbos universitetinė ligoninė	505	502	1141	1135
2.	Vilniaus vaikų ligoninė	6	2	14	9
3.	Kauno medicinos universiteto klinikos	594	485	2830	2718
4.	Klaipėdos apskrities ligoninė	77	74	471	467
5.	Klaipėdos vaikų ligoninė	176	25	176	25
6.	Klaipėdos universitetinė ligoninė	349	267	475	383
7.	Šiaulių apskrities ligoninė	193	185	308	295
8.	Panevėžio apskrities ligoninė	328	327	106	106
9.	Kauno medicinos universiteto klinikų filialas onkologijos ligoninė			13	13
Iš viso:		2228	1867	5534	5151

Duomenų šaltinis: Lietuvos sveikatos informacijos centras.

2004–2006 METAIS SUTEIKTŲ NEUROCHIRURGIJOS PASLAUGŲ SKAIČIUS

2 lentelė

Metai	Iš viso neurochirurgijos paslaugų	Neurochirurgijos paslaugos (operuota pacientų)	Operacinis aktyvumas, %
2004	5644	5305	93,9
2005	5798	5377	92,7
2006	5862	5478	94,4

Duomenų šaltinis: Lietuvos sveikatos informacijos centras.

Neurochirurginės pagalbos kokybės gerinimo Lietuvoje
2008–2010 metų programos
3 priedas

LOVŲ FONDO PANAUDOJIMAS STACIONARUOSE (2006 m.)

Eil. Nr.	Įstaigos pavadinimas	Lovų skaičius	Vidutinis metinis lovų skaičius	Atvyko ligonių	Ligonių skaičius			Lovadienių skaičius	Lovos funkcionavimas	Vidutinis gulėjimo laikas	Lovos apyvarta	Letališkumas
					Iš viso	Išrašyti	Mirė					
1.	Vilniaus greitosios pagalbos universitetinė ligoninė											
	Neurochirurgijos suaugusiųjų	60	60,0	1231	1579	1475	104	19826	330,43	12,56	26,32	6,59
2.	Kauno medicinos universiteto klinika											
	Neurochirurgijos suaugusiųjų	160	160,0	3599	3503	3465	38	45267	282,92	12,92	21,89	1,08
	Neurochirurgijos vaikų	15	15,0	515	580	580	0	5037	335,8	8,68	38,67	0
	Iš viso	175	175,0	4114	4083	4045	38	50304	287,45	12,32	23,33	0,93
3.	Klaipėdos apskrities ligoninė											
	Neurochirurgijos suaugusiųjų	18	13,0	654	690	689	1	4448	342,15	6,45	53,08	0,14
4.	Klaipėdos universitetinė ligoninė											
	Neurochirurgijos suaugusiųjų	35	31,3	111	979	969	10	10574	337,83	10,8	31,28	1,02
5.	Šiaulių apskrities ligoninė											
	Neurochirurgijos suaugusiųjų	40	40,0	1716	1695	1676	19	12525	313,13	7,39	42,38	1,12
6.	Panevėžio apskrities ligoninė											
	Neurochirurgijos suaugusiųjų	40	40,0	457	646	583	63	8456	211,4	13,09	16,15	9,75

Duomenų šaltinis: Lietuvos sveikatos informacijos centras.

Neurochirurginės pagalbos kokybės gerinimo Lietuvoje
2008–2010 metų programos
4 priedas

NEUROCHIRURGINĖS PAGALBOS GERINIMO 2008–2010 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Vykdytojai	Preliminarus lėšų poreikis, litais			
			2008 m.	2009 m.	2010 m.	Iš viso skirta priemonei, litais
	Diagnosticinės aparatūros įsigijimas					
1.	Endoskopinės įrangos spinalinėms operacijoms	Sveikatos apsaugos ministerija	600 000	350 000	350 000	1 300 000
2.	Intraoperacinės neurologinės stebėsenos sistemos	Sveikatos apsaugos ministerija	150 000	150 000	150 000	450 000
3.	Intraoperacinės transkranijinės neurosonografinės sistemos	Sveikatos apsaugos ministerija	170 000	170 000		340 000
4.	Ultragarsinio galvos smegenų kraujotakos tyrimo aparatai	Sveikatos apsaugos ministerija		120 000		120 000
5.	Intraoperaciniai echoskopai	Sveikatos apsaugos ministerija		900 000	300 000	1 200 000
	Chirurginių instrumentų ir aparatūros įsigijimas					
1.	Operaciniai stalai su laikikliais	Sveikatos apsaugos ministerija	660 000	540 000	280 000	1 480 000
2.	Neurochirurginių ir mikrochirurginių instrumentų rinkiniai	Sveikatos apsaugos ministerija	1 900 000	400 000	700 000	3 000 000
3.	Kraniotomai	Sveikatos apsaugos ministerija	300 000	100 000	150 000	550 000
4.	Pneumatiniai greitaiegiai grąžtai	Sveikatos apsaugos ministerija	410 000	60 000		470 000
5.	Neurochirurginiai koagulatoriai su pincetais	Sveikatos apsaugos ministerija	350 000	140 000	280 000	770 000
6.	Operaciniai mikroskopai	Sveikatos apsaugos ministerija	1 400 000	1 100 000	850 000	3 350 000
7.	Ultragarsiniai aspiratoriai	Sveikatos apsaugos ministerija	1 400 000	400 000		1 800 000
8.	Endoskopai	Sveikatos apsaugos ministerija		800 000	400 000	1 200 000
9.	Neuroendoskopai	Sveikatos apsaugos ministerija		170 000		170 000
10.	Neurochirurginiai galvos smegenų retraktoriai	Sveikatos apsaugos ministerija	70 000	70 000	140 000	280 000
11.	Radiodažnuminiai koagulatoriai	Sveikatos apsaugos ministerija		50 000		50 000
12.	Įrangos kaklo ir juosmens nukleoplastikoms atlikti	Sveikatos apsaugos ministerija			60 000	60 000
13.	Op. stalai, pritaikyti spinalinėms operacijoms	Sveikatos apsaugos ministerija		140 000		140 000
14.	Ant galvos dėvimos apšvietimo sistemos (2 vnt.)	Sveikatos apsaugos ministerija		50 000		50 000
15.	Monitoringo sistema intensyvios terapijos sk., registruojant išotinimą deguonimi smegenyse, atliekant mikrodializę	Sveikatos apsaugos ministerija			100 000	100 000

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Vykdotojai	Preliminarus lėšų poreikis, litais			
			2008 m.	2009 m.	2010 m.	Iš viso skirta priemonei, litais
16.	Vaizdų perdavimo ir saugojimo sistemos tarp skyriaus ir operacinės	Sveikatos apsaugos ministerija	1 000 000		600 000	1 600 000
17.	Neuronavigacinės sistemos	Sveikatos apsaugos ministerija	1 200 000		2 400 000	3 600 000
		Iš viso:	9 610 000	5710 000	6 760 000	22 080 000

NEUROCHIRURGINĖS PAGALBOS GERINIMO 2008–2010 METŲ PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO PRIEMONIŲ PLANAS

PAPRASTOSIOS LĖŠOS

Eil. Nr.	Priemonės pavadinimas	Vykdotojai	Preliminarus lėšų poreikis, litais			
			2008 m.	2009 m.	2010 m.	Iš viso
1.	Parengti kokybės rodiklius neurochirurginėms paslaugoms vertinti	Sveikatos apsaugos ministerija			20 000	20 000
2.	Nervų ligų diagnostikos ir gydymo metodikų rengimas:					50 000
2.1.	Galvos smegenų traumos diagnostikos ir gydymo metodikų parengimas	Lietuvos neurochirurgų draugija	10 000			
2.2.	Stuburo ir nugaros smegenų traumos diagnostikos ir gydymo metodikų parengimas	Lietuvos neurochirurgų draugija		10 000		
2.3.	Periferinės nervų traumos diagnostikos ir chirurginio gydymo metodikų parengimas	Lietuvos neurochirurgų draugija		10 000		
2.4.	Stuburo degeneracinių ligų diagnostikos ir chirurginio gydymo metodikų parengimas	Lietuvos neurochirurgų draugija			10 000	
2.5.	Galvos smegenų navikų diagnostikos ir chirurginio gydymo metodikų parengimas	Lietuvos neurochirurgų draugija			10 000	
3.	Tarptautinės ir respublikinių konferencijų neurochirurgijos specialistams organizavimas	Lietuvos neurochirurgų draugija	10 000	30 000	10 000	50 000
		Iš viso:	20 000	50 000	50 000	120 000